

ΑΝΤΩΝΗΣ Α. ΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟ
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ
ΛΕΞΙΚΟ
ΝΕΟΤΕΡΗΣ
ΘΕΣΣΑΛΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Ν. Ε. ΚΑΡΑΠΙΔΑΚΗΣ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Αβακούμ: Έζησε κατά τον 17ο αιώνα και ήταν μοναχός στη μονή Πέτρας Καταφυγίου. Υπήρξε μαθητής του Ευγενίου Γιαννούλη και παρέδιδε μαθήματα σε νέους της περιοχής.

Αβδελίδης Στεφ. Παρμενίων: Γεννήθηκε στα Καλογριανά Καρδίτσας το 1910 και εργάστηκε ως δικηγόρος. Συμμετείχε στη σύσταση μιας από τις πρώτες αντιστασιακές οργανώσεις της χώρας, του Εθνικού Μετώπου, το οποίο ιδρύθηκε στην Καρδίτσα τον Μάιο του 1941. Συμμετείχε στο ΕΑΜ και υπήρξε γραμματέας της εθνικοτοπικής του ΕΑΜ Θεσσαλίας και γραμματέας της επιτροπής Θεσσαλίας του Αγροτικού Κόμματος Ελλάδος. Ανέλαβε τη θέση του υπουργού Εθνικής Οικονομίας στην «προσωρινή δημοκρατική κυβέρνηση» ή κυβέρνηση του βουνού από τις 31 Ιανουαρίου μέχρι τις 29 Αυγούστου 1949. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου του αφαιρέθηκε η άδεια ασκήσεως του δικηγορικού επαγγέλματος. Εξέδωσε συγγράμματα με πεδίο ανάλυσης την αγροτική οικονομία και τους συνεταιρισμούς.

Αβέρκιος: Ιερομόναχος και κωδικογράφος από τον Τύρναβο. Ολοκλήρωσε την αντιγραφή ενός νομοκανόνα το 1676.

Αβέρκιος: Επίσκοπος Σταγών. Πέθανε τον Σεπτέμβριο του 1815.

Αβέρωφ Μιχ. Αναστάσιος (1873-1955): Πολιτικός και μεγαλοκτηματίας. Εκλέχτηκε βουλευτής Λάρισας στη Β' Αναθεωρητική Βουλή του 1910-11. Γιος του ήταν ο υπουργός Γεώργιος Αβέρωφ-Τοσίτσας.

Αβέρωφ Μιχ. Αυγερινός (1870-1909): Εγγονός του βουλευτή Χαλκίδας Αυγερινού Αβέρωφ και θείος του υπουργού Ευάγγελου Αβέρωφ. Εκπροσώπησε ως βουλευτής την

περιοχή της Καλαμπάκας για δύο συνεχόμενες εκλογικές θητείες την περίοδο 07/02/1899-19/09/1902 και την περίοδο 17/11/1902-22/12/1904.

Αβέρωφ Γεώργιος (1818-1899): Αιγυπτιώτης, στον οποίο αποδόθηκε ο τίτλος του εθνικού ευεργέτη. Γεννήθηκε στο Μέτσοβο. Εκεί τελείωσε το δημοτικό σχολείο ενώ παράλληλα εργαζόταν ως βοσκόπουλο. Το 1840, σε ηλικία 22 ετών, έφυγε από το Μέτσοβο και εγκαταστάθηκε στο Κάιρο της Αιγύπτου, όπου δημιούργησε επιχειρήσεις, οι οποίες του απέφεραν τεράστια κέρδη. Το 1870 αναγνωρίστηκε ως ο μεγαλύτερος έμπορος της Αιγύπτου. Ίδρυσε σχολεία και νοσοκομεία στην Αλεξάνδρεια και γενικότερα βοήθησε την ελληνική κοινότητα. Η συνεχής αύξηση της περιουσίας του του έδωσε τη δυνατότητα να επεκτείνει τις φιλανθρωπικές του δράσεις και στην Ελλάδα. Χορήγησε χρήματα για την επέκταση του Πολυτεχνείου, την αναμόρφωση του Παναθηναϊκού Σταδίου και τους ανδριάντες του Ρήγα και του Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε' στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Με χρήματά του ανεγέρθηκαν οι φυλακές Αβέρωφ, η Σχολή Ευελπίδων, το Ωδείο των Αθηνών κ.ά. Η σημαντικότερη προσφορά του είναι η δωρεά 2.500.000 φράγκων για τη ναυπήγηση του θωρηκτού «Γεώργιος Αβέρωφ». Διέθετε στη Θεσσαλία μεγάλη κτηματική περιουσία σε τσιφλίκια, ενώ δωρεά του ήταν και η Γεωργική Σχολή Λάρισας, την οποία προίκισε με πολλά στρέμματα γης.

Αβέρωφ-Τοσίτσας Ευάγγελος του Αναστασίου (1910-1990): Γεννήθηκε στα Τρίκαλα. Καταγόταν από την οικογένεια Αβέρωφ του Μετσόβου. Σπούδασε νομικά και ήταν δι-

Α δάκτωρ Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Λωζάννης. Στον ελληνοϊταλικό πόλεμο υπηρέτησε σε ομάδες δολιοφθορών. Ανακλήθηκε το 1941 και διορίστηκε νομάρχης Κερκύρας. Τον Μάιο του 1941 ίδρυσε την αντιστασιακή οργάνωση Φιλική Εταιρεία με έδρα τη Λάρισα. Η οργάνωση είχε στόχο την καταπολέμηση των δωσίλογων Κουτσόβλαχων του Πριγκιπάτου της Πίνδου. Το 1942 συνελήφθη και μεταφέρθηκε σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Ιταλία. Το 1943 κατάφερε να δραπετεύσει. Το 1946 εκλέχτηκε για πρώτη φορά βουλευτής Ιωαννίνων και συνέχισε να αναδεικνύεται βουλευτής για δεκαετίες. Διατέλεσε για πολλά χρόνια υπουργός σε διάφορα υπουργεία. Το 1981 εκλέχτηκε αρχηγός του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας, ενώ από το 1984 ήταν επίτιμος πρόεδρός της. Συνέβαλε στη δημιουργία του ιδρύματος του βαρόνου Μιχαήλ Τοσίτσα, ενώ διατέλεσε ο πρώτος και ισόβιος πρόεδρός του, φέρνοντας τον κληρονομικό τίτλο του βαρόνου. Τιμήθηκε με τον Μεγαλόσταυρο του Φοίνικος από τον βασιλιά Παύλο, ενώ έλαβε ανάλογες διακρίσεις από άλλες χώρες. Συνέγραψε βιβλία με πολιτικό, ιστορικό και λογοτεχνικό περιεχόμενο.

Αβραμαίοι: Συνοδεία αγιορειτών αγιογράφων που έδρασαν κατά τον δέκατο ένατο και στις αρχές του εικοστού αιώνα. Μεταξύ των άλλων έργων τους στη Θεσσαλία εντοπίζονται εικόνες τους στον Άγιο Νικόλαο Λάρισας.

Αβράμιος: Επίσκοπος Σταγών κατά την περίοδο 1605-1608, κατά προσέγγιση.

Αβράμιος: Τυχοδιώκτης μοναχός από τη Θεσσαλία. Έδρασε στην Κέα στις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα, ως ηγούμενος της μονής της Επισκοπής. Επιτήδειος και πανούργος, εξαπάτησε τον κλήρο και τον λαό του νησιού. Ο Αβράμιος απεστάλη από τον

επίσκοπο Κέας και Θερμίων Νικόδημο στην Κωνσταντινούπολη να δικαστεί. Προκειμένου να αποφύγει τις συνέπειες των πράξεών του, κατήγγειλε στους Οθωμανούς ότι δικάζεται γιατί αποφάσισε να γίνει μουσουλμάνος. Μετά την αλλαγή του θρησκευματος επέστρεψε στην Κέα δημιουργώντας προβλήματα και απειλώντας τους πάντες, με συνέπεια η μονή να του καταβάλει 40.000 γρόσια ως συμβιβαστική λύση για την απομάκρυνσή του από το νησί.

Αβτζής Κ. Γεώργιος (1899-1987): Δικηγόρος και συγγραφέας καταγόμενος από το Ροδολίβος Σερρών. Συμπατριώτης και προσωπικός φίλος του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Εργαζόταν ως δικηγόρος στον Βόλο από το 1925. Στο γραφείο του εργάστηκε τη δεκαετία του 1930 ο Μενέλαος Λουντέμης. Κατά τη διάρκεια της κατοχής υπήρξε αντιπρόσωπος πέντε υπουργείων στην περιφέρεια Θεσσαλίας. Ενέργησε από τη θέση του για την αποφυλάκιση πολλών Βολιωτών. Συνελήφθη από τον ΕΛΑΣ χωρίς άλλες επιπτώσεις. Κατά τον εμφύλιο υπήρξε μαχητικός συνήγορος και μάρτυρας υπεράσπισης κομμουνιστών. Ήταν ιδιαίτερα ευρυμαθής και παρουσίασε πλούσιο συγγραφικό έργο προσανατολισμένο κυρίως σε θέματα αρχαιοελληνικής γραμματείας. Ο γιος του προσέφερε τη βιβλιοθήκη του στη Φιλάρχεια Εταιρεία Αλμυρού.

Αγά πασάς: Πασάς της Λάρισας. Το 1770, ή το 1775, σύμφωνα με άλλους, κάλεσε τους Ασπροποταμίτες προκρίτους των Τρικάλων, Δημάκη και Γιωργάκη, οι οποίοι βρίσκονταν σε διελκυστίνδα, στη Λάρισα. Οι πρόκριτοι προσήλθαν, μαζί με τους υποστηρικτές τους, για να τους αποδοθεί δικαιοσύνη. Με εντολή του, το συγκεντρωμένο πλήθος των αντιδίκων σφαγιάστηκε. Σύμφωνα με το προξενείο της Βενετίας, στη Θεσσαλονίκη οι νεκροί ανέρχονταν σε

επτακόσιους Τρικαλινούς και είκοσι Λαρισαίους.

Αγαθάγγελος: Επίσκοπος Λυκοστομίου και Πλαταμώνος την περίοδο ±1627-1637. Μετέπειτα χειροτονήθηκε μητροπολίτης Βάρνης σε αντικατάσταση του καθαιρεθέντος Μελετίου.

Αγαθάγγελος (1805-1887): Επίσκοπος Πέτρας και Λιβαδίου κατά το χρονικό διάστημα 1854-1870. Ανέπτυξε πλούσια θρησκευτική και εθνική δράση, ακόμα και σε δύσκολες περιόδους. Η καταγωγή του ήταν από το Λιβάδι Ολύμπου και επονομαζόταν Παπαρηγοριάδης. Σπούδασε θεολογία στην Αθήνα και στην Κωνσταντινούπολη. Η αγάπη του για την παιδεία ήταν μεγάλη. Με ενέργειες και έρανό του έγινε δυνατή η εξαγορά από τον Οθωμανό μπέη του τσιφλικιού του Μοσχωχωρίου Πιερίας. Διέθεσε από ατομικούς πόρους χρήματα για ίδρυση σχολείου, μισθοδοσία δασκάλων, ενώ ανήγειρε το «Παρθεναγωγείον». Το 1870 μετατέθηκε στη μητρόπολη Έδεσσας και το 1875 στη μητρόπολη Στρωμνίτσας όπου παρέμεινε μέχρι τον θάνατό του.

Αγαθοκλής Π. Γεώργιος: επιχειρηματίας και πολιτικός με καταγωγή από την Πελοπόννησο. Δραστηριοποιήθηκε μαζί με τον αδελφό του τον Κωνσταντίνο στο πλαίσιο της οικογενειακής επιχείρησης, η οποία ήταν προσανατολισμένη κυρίως στο καπνμπόριο και την αλευροβιομηχανία. Εκπροσώπησε ως βουλευτής την εκλογική περιφέρεια των Τρικάλων για μια βουλευτική θητεία, τη χρονική περίοδο 1905-1906. Πέθανε το 1921.

Αγαθοκλής Π. Κωνσταντίνος: Αδελφός του Γεωργίου Αγαθοκλή, επιχειρηματίας και πολιτικός με καταγωγή από την Πελοπόννησο. Αγόρασε μεγάλες εκτάσεις γης σε τσιφλίκια στην περιοχή της Καρδίτσας. Εκπροσώπησε ως βουλευτής την εκλογική περιφέρεια της

Φθιώτιδας για πολλές εκλογικές θητείες, τις χρονικές περιόδους 1892-95, 1899-1902, 1902-1904, οπότε εκλέχτηκε με το κόμμα του Θεοτόκη, 1905-06 και από το 1906 μέχρι τον θάνατό του το 1908. Πραγματοποίησε μεγάλες δωρεές στη Φθιώτιδα.

Αγαθόνικος Μιλτιάδης: Λόγιος και δάσκαλος της προεπαναστατικής περιόδου από τη Θεσσαλονίκη. Κατά το διάστημα 1812-1816 δίδαξε στο σχολείο της ελληνικής κοινότητας Νεοφύτου της Ουγγαρίας και στη συνέχεια δίδαξε στη Ζαγορά, στον Τύρναβο το 1819, στη Δράκεια την περίοδο 1820-1821 και στη Λαμία. Υπήρξε Φιλικός και περιόδευε στα χωριά του Πηλίου εργαζόμενος για τον επικείμενο επαναστατικό αγώνα. Διατέλεσε γραμματέας των υπουργείων Δικαίου και Θρησκείας την περίοδο 1825-1826.

Αγάπιος: Επίσκοπος Δημητριάδος κατά την περίοδο 1601-1610. Το 1610 μετέφερε την έδρα της επισκοπής από την κατεστραμμένη Δημητριάδα στον λόφο με την ομώνυμη ονομασία, Επισκοπή Άνω Βόλου, όπου υπάρχει μικρή εκκλησία αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Σύμφωνα με άλλη πηγή βρήκε τον θάνατο, μαζί με τον Θεσσαλιώτιδος Σεραφείμ, τον Λιτζάς και Αγράφων Ιάκωβο και τον νεαρό διάκο Παντελεήμονα κατά την επανάσταση του Διονυσίου του φιλοσόφου, το 1601.

Αγάς Μαμούτ: Εκλεγμένος δήμαρχος Γόννων την περίοδο 1884-1892.

Αγγελακόπουλος Γ. Αθανάσιος (1906-1943): Ανθυπίατρος από τη Λάρισα. Κατά τη γερμανοϊταλική κατοχή συνελήφθη αιχμάλωτος. Τον Ιανουάριο του 1943 πνίγηκε, όταν το πλοίο που μετέφερε τον ίδιο και άλλους αιχμαλώτους torπιλίστηκε από συμμαχικό.

Αγγελής ή Αγγέλου Τόλιος: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από την περιοχή του Ασπροποτάμου. Συμμετείχε στον αγώ-

Ανα ως υπαξιωματικός υπό τις διαταγές των Ν. Στουρνάρη, Γρ. Λιακατά και Χρ. Χατζηπέτρου. Έλαβε μέρος σε όλη τη διάρκειά του, ενισχύοντάς τον και με αξιολόγα χρηματικά ποσά. Μετά την επανάσταση εγκαταστάθηκε στην Υπάτη.

Αγγελίδης Άγγελος: Εκλέχτηκε βουλευτής Μαγνησίας στις εκλογές του 1885.

Αγγελίδης Πελοπίδας (1875-1970): Δικηγόρος και πολιτικός της Λάρισας. Γεννήθηκε στον Τύρναβο. Εκλέχτηκε βουλευτής της ευρείας περιφέρειας Λάρισας στη Β' Αναθεωρητική Βουλή το 1910-11 και επανεκλέχτηκε το 1912 και το 1915.

Αγγελινός Παν. Βαϊνόγλου: βλ. Ευαγγελινός Παν. Βαϊνόγλου.

Αγγελόπουλος Ιωάνν. Αριστομένης ή Μένης (1900-1990): Γεννήθηκε στον Βόλο. Σε ηλικία 16 ετών πήγε στην Αίγυπτο για μαθήματα ζωγραφικής, όπου μαθήτευσε κοντά στον εκλεκτό ζωγράφο Δ. Λίτσα. Συνέχισε τις σπουδές του στο Παρίσι και αργότερα στο Μόναχο. Επέστρεψε στον Βόλο το 1930 και παρουσίασε για πρώτη φορά έργα του στο Ωδείο Δημητριάδος. Στη Γαλλία, ήρθε σε επαφή με τα πιο σύγχρονα ρεύματα της εποχής και έτσι εγκατέλειψε για ένα διάστημα τις ελαιογραφίες με προσωπογραφίες και τα τοπία, για να στραφεί προς το πιο αφηρημένο κολάζ. Λίγα χρόνια αργότερα άφησε και την αφηρημένη τέχνη, για να δημιουργήσει τοπιογραφίες εμπνευσμένες από το Παρίσι και τη θάλασσα της Μεσογείου, οι οποίες ξεχωρίζουν για τον φωτογραφικό ρεαλισμό τους και το μοναδικό μεσογειακό τους φως. Εγκαταστάθηκε στο Παρίσι. Κατά τα σύντομα ταξίδια του στον Βόλο ζωγράφιζε την πόλη από το οικογενειακό κτήμα του Αγίου Γεωργίου Μπαξέδων στον Άνω Βόλο. Σε πολλούς από τους τελευταίους πίνακές του απεικονίζει τον σύγχρονο μικροαστό να αναζητά μόνος του κάποια δι-

έξοδο στους δρόμους της πόλης. Τα έργα του Αγγελόπουλου παρουσιάστηκαν σε πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Αίγυπτο, το Σουδάν, την Ιταλία, τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο και την Ελλάδα. Μεταξύ άλλων το 1951 συμμετείχε στην Μπιενάλε της Βενετίας, την περίοδο 1952-1954 στην Μπιενάλε της Αλεξάνδρειας, το 1962 στην έκθεση «Έλληνες ζωγράφοι και γλύπτες του Παρισιού» στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της γαλλικής πρωτεύουσας και το 1983 σε έκθεση στην Εθνική Πινακοθήκη της Ελλάδας. Το 2007, η γενέτειρά του, ο Βόλος, τον τίμησε με αναδρομική έκθεση έργων του.

Αγγέλου Μ. Κωνσταντίνος: Αγωνιστής της Επανάστασης του 1821 από τη Ζαγορά του Πηλίου και έμπορος στη Μολδαβία. Πήρε μέρος στην επανάσταση στη Μολδοβλαχία.

Αγγέλου Λουκάς: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821. Καταγόταν από τη Ζαγορά του Πηλίου. Πήρε μέρος στις μάχες της Αθήνας και του Πειραιά.

Αγγέλου Τόλιος: βλ. Αγγελής Τόλιος.

Αγγελούλης Αντώνης: βλ. Βρατσάνος Αντώνης.

Αγγελούσης Αθανάσιος: Δάσκαλος από τον Κοσκινά Καρδίτσας, μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Γεωργικού Πεδινού Συνδέσμου, του συλλόγου που πρωταγωνίστησε την περίοδο των αγροτικών κινητοποιήσεων του 1910.

Αγδινιώτης Ηλίας: Διοικητής της χωροφυλακής Βόλου κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής, ο οποίος διευκόλυνε τη διαφυγή μελών της ισραηλιτικής κοινότητας Βόλου.

Αγιαστούρας: βλ. Οικονόμου Ηλίας.

Αγναντής Ν.: Αγρότης στο χωριό Ζάρκο Τρικάλων με πολυμελή οικογένεια. Στις 11 Ιανουαρίου 1883 τον σκότωσε, μαζί με τον γιο του και τον Δ. Καραγκούννη, σώμα ενόπλων Αλβανών μισθοδοτούμενων από τον Γεώργιο Χρ. Ζωγράφο, ενώ έβοσκε τα ζώα του

στο λιβάδι του χωριού. Στόχος των ενεργειών αυτών ήταν να επιβληθεί διά της βίας και προτού εκδοθούν τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις η ιδιοκτησία του Γ. Ζωγράφου στο χωριό.

Αγοράστης Βασίλειος (1930-2015): Δικηγόρος και πολιτικός της Ελασσόνας και της Λάρισας. Καταγόταν από τη Σαμαρίνα. Το 1975 εκλέχτηκε δήμαρχος Ελασσόνας. Αρχικά εντάχθηκε στην ΕΔΑ. Μετά τη μεταπολίτευση εντάχθηκε στο ΠΑΣΟΚ. Εκλέχτηκε βουλευτής Λάρισας με το ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ το 1977, το 1981 και το 1985.

Αγοραστήδης Δημήτριος: Έφεδρος ανθυποσπιστής από τη Ραψάνη της Λάρισας. Το 1922 σκοτώθηκε κατά τη μάχη του Μπενάζ στην Μικρά Ασία.

Αγοραστός Αντώνιος: Κρητικός αγιογράφος του δέκατου έβδομου αιώνα και υποδιάκονος. Οι ενυπόγραφες εικόνες του χρονολογούνται στην περίοδο 1667-1686, και οι περισσότερες έχουν εντοπιστεί στη Σκόπελο. Συγκεκριμένα, στη μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στη Σκόπελο σώζεται η ομώνυμη παλιότερη εικόνα του, από το 1667. Η επόμενη σωζόμενη εικόνα του, με χρονολογία 1672 και το ίδιο θέμα, έχει εντοπιστεί στη μονή Φλαμουρίου στο Βένετο του Πηλίου. Άλλες εικόνες του σε εκκλησίες της Σκοπέλου βρίσκονται: στη μονή της Παναγίας της Λιβαδιώτισσας (με χρονολογία 1674), στον Άγιο Παντελεήμονα (με χρονολογία του 1686), στον Άγιο Ιωάννη στον Μώλο, ενώ το 1689 ιστόρησε το τέμπλο του ναού της Παναγίας του Παπαμελετίου. Εικόνες του, με χρονολογία 1682, έχουν εντοπιστεί επίσης στον Άγιο Νικόλαο Ζαγοράς.

Αγορογιάννης Αθανάσιος: Χειρουργός. Γεννήθηκε στην Ελαία Γόννων Λάρισας. Σπούδασε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετεκπαιδεύτηκε για δέκα χρόνια στις ΗΠΑ και στη Βρετανία και δη-

μοσίευσε πολλές μελέτες. Υπηρέτησε στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρισας με ιδιαίτερη αφοσίωση στους ασθενείς του. Πέθανε το 2001 και ο δήμος της Λάρισας αναγνωρίζοντας την προσφορά του έδωσε σε δρόμο της πόλης το όνομά του.

Άγρας Τέλλος ή Ιωάννου Ευάγγελος (1899-1944): Πανελληνίου φήμης ποιητής, δοκιμιογράφος, μεταφραστής και κριτικός λογοτεχνίας από την Καλαμπάκα. Σπούδασε νομικά και εργάστηκε ως δημόσιος υπάλληλος στην Αθήνα. Στην ποίησή του κυριαρχεί ο πεσιμισμός. Θεωρείται ότι ανήκει στο ρεύμα του νεορομαντισμού του μεσοπολέμου. Ιδιαίτερα σημαντικό θεωρείται το κριτικό του έργο, το οποίο παραμένει διάσπαρτο σε περιοδικά. Ορισμένα ποιήματά του μελοποιήθηκαν από τη Νένα Βενετσάνου, τον Γιάννη Σπανό και τον Νότη Μαυρουδή. Χτυπήθηκε από αδέσποτη σφαίρα και έχασε τη ζωή του τη μέρα της απελευθέρωσης της Αθήνας από τους Γερμανούς.

Αγραφιώτης ή Μπότσης Βασίλης: Μόνιμος αξιωματικός από την Καστανιά Καρδίτσας. Συμμετείχε στην Εθνική Αντίσταση ως καπετάνιος του 5ου συγκροτήματος Αγράφων του ΕΛΑΣ, ενώ ανέλαβε επικεφαλής του αρχηγείου Αγράφων του ΔΣΕ μέχρι το τέλος του 1946. Σκοτώθηκε το 1949.

Αγραφιώτης ή Σκούφης Αντώνης (1928-1979): Τραγουδιστής δημοτικών τραγουδιών από το Μορφοβούνι Καρδίτσας. Παρουσίασε ιδιαίτερα σημαντική καλλιτεχνική διαδρομή με συναυλίες, ραδιοφωνικές μεταδόσεις από το κρατικό ραδιόφωνο της Θεσσαλονίκης, αλλά και σημαντική δισκογραφική παραγωγή. Θεωρείται ένας από τους αυθεντικότερους ερμηνευτές δημοτικών τραγουδιών με έντονη τοπική χροιά.

Αγραφιώτης Γ.: Οπλارχηγός του επαναστατικού κινήματος 1866-69. Έδρασε στην περιοχή των Αγράφων και της Αργιθέας.

Δαβίδ: Ιερομόναχος και αγιογράφος. Εικόνα του, με χρονολογία 1548, έχει εντοπιστεί στον ναό του Αγίου Παντελεήμονα στη Σκόπελο.

Δαβίδ: Εκλέχτηκε επίσκοπος Ραδοβισδίου το 1659. Παραιτήθηκε από την επισκοπή Ραδοβισδίου το 1669 και στη συνέχεια χειροτονήθηκε επίσκοπος Φαναρίου και Νεοχωρίου. Η θητεία του διήρκεσε μέχρι τις αρχές του 1678, οπότε καθαιρέθηκε λόγω της συμπεριφοράς του και της αντίθεσής του με τον Ευγένιο Γιαννούλη τον Αιτωλό.

Δαβίδ: Ιερομόναχος και δάσκαλος. Έζησε προ του 1762. Δίδαξε στο ανώτερο σχολείο της Ζαγοράς το ονομαζόμενο «Ελληνομουσείο».

Δαβίδ: Ιερομόναχος από τη Σκόπελο. Υπήρξε σημαντικός εκπρόσωπος της ψαλτικής παραδόσεως της Σκοπέλου. Άκμασε στα μέσα του δέκατου όγδοου αιώνα και ζούσε κατά το έτος 1769. Διασώζονται τέσσερα, τουλάχιστον, μουσικά αυτόγραφα του με αριστουργηματική γραφή και διακόσμηση.

Δαδαλιάρης Βασίλειος: Γεννήθηκε στη Βουβάλα – Άζωρο της Ελασσόνας. Σπούδασε ιατρική. Πήρε μέρος στην εθνική αντίσταση στο ΕΑΜ και το ΚΚΕ. Εκλέχτηκε εθνοσύμβουλος Θεσσαλίας της περιοχής Ελασσόνας. Εκλέχτηκε στο Συμβούλιο των Κορυσχάδων και ορίστηκε από την ΠΕΕΑ [Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης] διοικητικός αντιπρόσωπος Ελασσόνας. Κατά τον εμφύλιο προσέφερε τις ιατρικές του υπηρεσίες στα νοσοκομεία του ΔΣΕ. Πέθανε εξόριστος στην Τασκένδη.

Δαλέζιος (Δον) Ιωάννης (1856-1898): Γεννήθηκε στη Σύρο. Σπούδασε στη Σύρο και στη συνέχεια στη Γένοβα. Το 1884 εγκαταστάθηκε στον Βόλο ως εφημέριος στην καθολική εκκλησία της πόλης. Δραστηριο-

ποιήθηκε έντονα κατά τη διάρκεια του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897. Με την έναρξη των εχθροπραξιών, πήγε στο μέτωπο εμψυχώνοντας τους στρατιώτες, ενώ συνόδευε και φρόντιζε τους τραυματίες των μαχών στη Λάρισα και στον Βόλο. Ήταν δεινός εκκλησιαστικός ρήτορας και, κατά τη διάρκεια της οθωμανικής κατοχής (1897-1898) της Θεσσαλίας, καυτηρίαζε τις αυθαιρεσίες των αρχών και προκάλεσε την ενόχλησή τους. Υποστήριζε τους Έλληνες και έκανε κήρυγμα ζητώντας την αποχώρηση των Οθωμανών. Στις 15 Μαρτίου 1898 έψαλε δοξολογία υπέρ της διάσωσης του βασιλιά Γεωργίου Α΄ εναντίον του οποίου είχε γίνει την προηγούμενη ημέρα απόπειρα δολοφονίας. Η ομιλία του συνοδεύτηκε από πύρινο λόγο εναντίον των στρατευμάτων κατοχής. Τη νύχτα, 18 προς 19 Μαρτίου 1898, δολοφονήθηκε μέσα στον καθολικό ναό, τον οποίο χρησιμοποιούσε και ως κατοικία. Η κηδεία του έγινε με ιδιαίτερη επισημότητα στον ορθόδοξο μητροπολιτικό ναό από τον μητροπολίτη Δημητριάδος, ενώ πλήθος κόσμου είχε συρρεύσει ακόμα και από τα γύρω χωριά. Οι οθωμανικές αρχές με τεχνάσματα προσπάθησαν να επιρρίψουν την ευθύνη της δολοφονίας σε Έλληνες. Όμως οι μαρτυρίες Οθωμανών αξιωματικών καταδείκνυαν ότι τη δολοφονία διέπραξαν άνδρες του οθωμανικού στρατού. Προτομές του υπάρχουν στον Βόλο και στη Σύρο.

Δάλλας Μ. Ιωάννης: Πρώτος εκλεγμένος δήμαρχος του δήμου Αγιάς. Ο πατέρας του, Μαργαρίτης Δάλλας, διέθετε μεγάλη περιουσία και ήταν εκμισθωτής φόρων της επαρχίας για λογαριασμό της οθωμανικής διοίκησης. Έλαβε ικανοποιητική μόρφωση και

ασχολήθηκε με τη διαχείριση της περιουσίας του πατέρα του και με το εμπόριο. Κατά το επαναστατικό κίνημα του 1878 τροφοδοτούσε και πληροφορούσε τους επαναστάτες για τις κινήσεις των Οθωμανών. Στις 31/5/1883 εκλέχτηκε δήμαρχος Δωτίου – Αγιάς και στις 4/9/1883 δολοφονήθηκε. Ήταν πατέρας του πολιτικού Μιλτιάδη Δάλλα.

Δάλλας Ι. Μιλτιάδης (1860-1951): Νομικός και πολιτικός από την Αγιά. Εκλέχτηκε βουλευτής το 1890, το 1892, το 1895 και δύο φορές το 1910. Αρχικά εντάχθηκε στο κόμμα του Δεληγιάννη. Το 1896 διατέλεσε αντιπρόεδρος της Βουλής. Κατήγγειλε τους χειρισμούς της κυβέρνησης Δεληγιάννη κατά τον πόλεμο του 1897. Διατέλεσε νομάρχης Τρικάλων, Αρτας και Ζακύνθου. Έγραψε διάφορα μελετήματα φιλοσοφικού περιεχομένου. Το κυριότερο έργο του είναι η «Πραγματεία περί εθνικών ιδεωδών», όπου τονίζεται η αξία της παιδείας, η ουσία της αισιοδοξίας, οι αρετές και τα ελαττώματα των Ελλήνων. Οι πολιτικές απόψεις του χαρακτηρίζονται ως ένα μείγμα χριστιανικών, ανθρωπιστικών και σοσιαλιστικών ιδεών. Επιζητούσε την αναβίωση μορφών άμεσης δημοκρατίας και την απελευθέρωση του ανθρώπου από τη δουλεία. Κατήγγειλε την εκμετάλλευση και τη βία που επικρατούσε στα τσιφλίκια. Συντέλεσε στην αξιοποίηση του κληροδοτήματος Βασιλείου Μελά, με την ανέγερση διδακτηρίου στην Αγιά. Δώρισε στον δήμο Δωτίου μεγάλο μέρος της βιβλιοθήκης του για να ιδρυθεί λαϊκή βιβλιοθήκη. Ενίσχυσε και τη λειτουργία σχολείου για ενήλικες. Εξέδωσε στην Αθήνα την εφημερίδα «Ρήγας Φεραίος». Στις αρχές του εικοστού αιώνα, προσανατολίστηκε στη δημιουργία γεωργικού κόμματος και με τον σκοπό αυτό προσπάθησε να επιτύχει πανθεσσαλική συνεργασία. Ως αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής, ιδρύθηκε το

1907 ο Πανθεσσαλικός Σύνδεσμος, «Το Κοινό των Θεσσαλών», ο οποίος έπαιξε σημαντικό ρόλο στις κινητοποιήσεις των αγροτών το 1909-10. Με βάση τη συνεπή επιμονή του στην απαλλοτρίωση των τσιφλικιών, αρνήθηκε το υπουργείο Γεωργίας και συγκρούστηκε με τον Βενιζέλο. Εκλέχτηκε βουλευτής και το 1912, αλλά έχασε την έδρα του λόγω ασυμβίβαστου του επαγγέλματος του συμβολαιογράφου και του βουλευτή.

Δαμάνη-Παλαμάρη Αννέζα (1922-2006):

Γεννήθηκε στη Λάρισα. Συμμετείχε στην εθνική αντίσταση. Αναδείχτηκε στέλεχος του ΚΚΕ και υπέστη διώξεις. Μαζί με τον άντρα της Χριστόφορο κληροδότησε στο ΚΚΕ το σπίτι τους στη Λάρισα, όπου λειτουργεί το τοπικό παράρτημα του «Μουσείου Αμπελακίων Περιόδου 1940-1949».

Δαμάνης Χριστόφορος (1915-1998):

Γεννήθηκε στη Μαγούλα Ελασσόνας. Εισήχθη στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, χωρίς να ολοκληρώσει τις σπουδές του, λόγω του ελληνοϊταλικού πολέμου, κατά τον οποίο πολέμησε και τραυματίστηκε. Κατά τη διάρκεια της κατοχής δραστηριοποιήθηκε ως στέλεχος του ΕΑΜ. Στον εμφύλιο υπέστη διώξεις και αργότερα εντάχθηκε στην ΕΔΑ και αναδείχτηκε στέλεχος του ΚΚΕ. Διατέλεσε για δεκαπέντε χρόνια δημοτικός σύμβουλος και αντιδήμαρχος Λάρισας. Μαζί με τη γυναίκα του Άννα, κληροδότησε στο ΚΚΕ το σπίτι τους στη Λάρισα, όπου λειτουργεί το τοπικό παράρτημα του «Μουσείου Αμπελακίων Περιόδου 1940-1949».

Δαμασιώτης Γιώργος (1900-1963):

Τραγουδιστής της όπερας και ηθοποιός του θεάτρου. Γεννήθηκε στον Βόλο. Σπούδασε στις μουσικές Ακαδημίες του Παρισιού, της Ρώμης και του Μονάχου. Σε ηλικία 25 ετών εισήχθη ως σπουδαστής στην επαγγελματική Σχολή Θεάτρου Αθηνών. Σε ηλικία 32 ετών

καθιερώθηκε ως κωμικός ηθοποιός και συνεργάστηκε με μεγάλους ηθοποιούς και τραγουδιστές της εποχής του, όπως η Σοφία Βέμπο. Πρωταγωνίστησε σε σημαντικά θεατρικά έργα. Κατά την κατοχή, υπήρξε ιδιαίτερα ενεργό μέλος της εθνικής αντίστασης. Μετά τον πόλεμο, συνέχισε την επιτυχημένη καριέρα του, και το 1961 ολοκλήρωσε την καριέρα του στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος, όπου και πέθανε, δύο χρόνια αργότερα, κατά τη διάρκεια πρόβας.

Δαμασκηνός: Επίσκοπος Λιτζάς και Αγράφων από το 1678 μέχρι το 1689, οπότε καθαιρέθηκε.

Δαμασκηνός: Μοναχός και κτήτορας, μαζί με τον Ιωνά και τον Παρθένιο, περί το 1682, της μονής Αγίας Τριάδας Μετεώρων.

Δαμασκηνός: Αγιογράφος, ιερομόναχος και χαράκτης από τα Τρίκαλα. Χαλκογράφησε αντιμήνσιο, το οποίο φυλάσσεται στον ναό των Αγίων Αναργύρων Καστοριάς. Αγιογράφησε εικόνα, με χρονολογία 1803, η οποία έχει εντοπιστεί στον ναό του Αγίου Μιχαήλ των Συνάδων στη Σκόπελο.

Δαμασκηνός: Πρώτος μητροπολίτης Φαναριοφερσάλων και τελευταίος επίσκοπος Φαρσάλων. Γεννήθηκε στο δεύτερο μισό του 18ου αιώνα, στο Καρπενήσι. Σπούδασε στη Σχολή Καρπενησίου. Αρχικά, αναγορεύθηκε επίσκοπος Φαρσάλων το 1808. Τον Μάρτιο του 1821 κλήθηκε, με τη συνένωση, να αντιμετωπίσει το οξύ πρόβλημα υπερχρέωσης της επισκοπής Φαναρίου και Νεοχωρίου και χειροτονήθηκε πρώτος μητροπολίτης της μητρόπολης Φαναριοφερσάλων. Υπήρξε μέλος της Φιλικής Εταιρείας. Τον Νοέμβριο του 1821 μετατέθηκε στη μητρόπολη Λάρισας. Έδειξε έντονο ενδιαφέρον για την ανασυγκρότηση της Σχολής της γενέτειράς του και την ίδρυση βιβλιοθήκης σε αυτή. Για τον σκοπό αυτό συμμετείχε σε έρανο, σύμφωνα με τους κώδικες της σχολής. Πέθανε δύο,

μόλις, μήνες μετά την ανάρρησή του στον θρόνο της Λάρισας, δηλαδή περί τα τέλη του 1821 με αρχές του 1822.

Δαμασκηνός (1890-1949): Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδας, αντιβασιλέας και πρωθυπουργός της Ελλάδας. Το κοσμικό του όνομα ήταν Δημήτριος Παπανδρέου και γεννήθηκε στη Δορβιτσά Ναυπακτίας. Ήταν γόνος φτωχής οικογένειας και διδάχτηκε στο Γυμνάσιο Καρδίτσας, με τη συνδρομή του θείου του Χριστόφορου Παπανδρέου, ηγουμένου της μονής Κορώνης. Σπούδασε θεολογία και νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1917 χειροτονήθηκε διάκος και έλαβε το όνομα Δαμασκηνός. Λίγο αργότερα χειροτονήθηκε πρεσβύτερος και αργότερα αρχιμανδρίτης. Ανέλαβε την ηγουμενία της μονής Κορώνης. Αναδείχτηκε μητροπολίτης Κορινθίας, όπου έδειξε αξιόλογη δράση. Ανήλθε στον αρχιεπισκοπικό θρόνο μετά από πολυετείς συγκρούσεις με τον αρχιεπίσκοπο Αθηνών Χρύσανθο. Διατέλεσε αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος τις περιόδους 1922-1938 και 1941-1949. Στη διάρκεια της κατοχής, επέδειξε σημαντική φιλανθρωπική και αντιστασιακή δράση. Θεωρείται μια από τις κορυφαίες εκκλησιαστικές προσωπικότητες της χώρας. Μετά την κατοχή, διατέλεσε αντιβασιλέας και πρωθυπουργός.

Δαμασκηνός (1913-1977): Μητροπολίτης Δημητριάδος. Γεννήθηκε στην Κόρινθο, έμεινε από πολύ μικρός ορφανός και το κοσμικό του όνομα ήταν Γεώργιος Χατζόπουλος. Φοίτησε στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και αναδείχτηκε πρόεδρος του Θεολογικού Φοιτητικού Συνδέσμου και της Παμφοιτητικής Ομοσπονδίας. Χειροτονήθηκε διάκονος και διορίστηκε πρωτοσύγκελλος Κορινθίας. Υπηρέτησε ως στρατιωτικός ιερέας, κατά την περίοδο του ελληνοϊταλικού πολέμου. Συνελήφθη για την

πατριωτική του δράση και έμεινε αιχμάλωτος στις φυλακές «Αβέρωφ», στις φυλακές Λάρισας και κατέληξε στο στρατόπεδο Νταχάου, όπου βασανίστηκε φριχτά. Απελευθερώθηκε από τους Αμερικανούς και επέστρεψε στην Ελλάδα. Διατέλεσε γραμματέας και αρχιγραμματέας της Ιεράς Συνόδου και αρχιμανδρίτης στο Παγκόσμιο Συμβούλιο των Εκκλησιών στο Άμστερνταμ. Χειροτονήθηκε επίσκοπος της μητροπόλεως Τριφυλίας και Ολυμπίας και το 1957 μητροπολίτης Δημητριάδος. Η φιλανθρωπική δράση του Δαμασκηνού ήταν μεγάλη. Οργάνωσε παιδικές κατασκηνώσεις στη μονή Ξενιάς και στην Αμαλιάπολη, μαθητικά και λαϊκά συσσίτια στον Βόλο και στην Αγιά, οικοδόμησε το γυμνασιακό οικοτροφείο στον Βόλο και αποπεράτωσε τον ημιτελή μητροπολιτικό οίκο. Στα έργα του συγκαταλέγονται η ανέγερση του πνευματικού κέντρου «Ιωάννης Δαμασκηνός», η ίδρυση Σχολής Κωφαλάων στον Βόλο και η κατασκευή οδού προς τη μονή Ξενιάς. Εκδιώχθηκε το 1968 από τη στρατιωτική χούντα και τη συνεργαζόμενη αριστίνδην Σύνοδο, με αποτέλεσμα να μην μπορέσει να ολοκληρώσει πολλά έργα.

Δαμασκηνός Β΄: Επίσκοπος Δομενίκου και Ελασσόνας την περίοδο 1570-1574. Πιθανόν να ταυτίζεται με τον Δαμασκηνό Στουδίτη.

Δαμασκηνός Στουδίτης (αρχές 16ου αιώνα-1577): Άγιος, κληρικός και λόγιος με αξιόλογο συγγραφικό έργο, κυρίως θρησκευτικού και φιλοσοφικού χαρακτήρα. Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή στην Κωνσταντινούπολη, όπου χειροτονήθηκε και μετονομάστηκε Δαμασκηνός από Διονύσιο. Λόγω της συγγένειάς του με τον Άγιο Δαμιανό τον Μεριχοβίτη εικάζεται ότι είχε θεσσαλική καταγωγή. Απέκτησε αξιόλογη θεολογική παιδεία και ανέπτυξε διδασκαλική και

ιερατική δράση σε περιοχές της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Μεταξύ των ετών 1550 και 1558, δραστηριοποιήθηκε στην περιοχή των Τρικάλων, μάλλον ως δάσκαλος της Σχολής Τρίκκης. Διατηρούσε επαφές με μοναστήρια των Μετεώρων και τις μονές Ολυμπιώτισσας στην Ελασσόνα και Αγίας Αναστασίας στη Χαλκιδική. Ταξίδεψε στην Πολωνία ως εκπρόσωπος του Πατριάρχη και επιστρέφοντας, το 1560, χειροτονήθηκε επίσκοπος Λητής και Ρεντίνης. Μεταξύ 1570-1574 πιθανόν ανέλαβε αρχιερατικό ρόλο στη μητρόπολη Δομενίκου και Ελασσόνας. Την περίοδο 1573-1574 ανέλαβε την επιτροπεία του οικουμενικού θρόνου. Το 1574 τοποθετήθηκε μητροπολίτης Ναυπάκτου και Άρτης, όπου και παρέμεινε μέχρι τον θάνατό του. Ιδιαίτερα μεγάλη απήχηση είχε το έργο του «Θησαυρός», το οποίο μέχρι την επανάσταση του 1821 γνώρισε τριάντα εννέα επανεκδόσεις και πολλές μεταφράσεις. Ανακηρύχθηκε άγιος και η μνήμη του τιμάται στις 27 Νοεμβρίου.

Δαμιανός (1500±-1568): Οσιομάρτυρας. Γεννήθηκε στις αρχές του ΙΣΤ΄ αιώνα στο χωριό Μερίχοβο – Αγία Τριάδα Καρδίτσας. Σε νεαρή ηλικία επέλεξε τη μοναστική ζωή στη μονή Φιλοθέου του Αγίου Όρους. Προσέφερε τις υπηρεσίες του διδάσκοντας στην περιοχή του Ολύμπου Θεσσαλίας, του Κίσσαβου, της Λάρισας και των Αγράφων. Με την κατηγορία του πλάνου και του ψευτομοναχού, εγκατέλειψε την ιδιαίτερη πατρίδα του. Σε συνεργασία με άλλους μοναχούς, οικοδόμησε μονή στον Κίσσαβο. Συνελήφθη από τους Οθωμανούς, λόγω της συνεχούς χριστιανικής διδασκαλίας του, και βασανίστηκε για να εξισλαμιστεί. Ρίχτηκε στη φωτιά ζωντανός στις 14 Φεβρουαρίου 1568, και η στάχτη του σκορπίστηκε στον Πηνειό ποταμό. Η μνήμη του τιμάται στις 14 Φεβρουαρίου.

Καβαλάρης ή Δάσκαλος ή Γιώτης Στ. Δημήτριος (1926-1950): Γεννήθηκε στο Μαυρομμάτι Καρδίτσας. Εντάχθηκε σε νεαρή ηλικία στην ΕΠΟΝ και συμμετείχε με τον ΕΛΑΣ σε μάχες στην περιοχή του Μουζακίου. Κατά τον εμφύλιο εντάχθηκε στον ΔΣΕ και διοικούσε, μαζί με τον Ν. Μπελογιάννη, την «Ευέλικτη Μονάδα Αγράφων».

Καβαλάρης ή Ζαρογιάννης Γιώργος (1909-2008): Αξιωματικός και αντιστασιακός. Γεννήθηκε στην Κρανιά Ολύμπου και ήταν μόνιμος αξιωματικός του τακτικού στρατού. Το 1940 πολέμησε στο αλβανικό μέτωπο ως διοικητής ιλης ιππικού. Το τμήμα του διέλυσε το τάγμα των Αλпинιστών Τζούλια. Με την πράξη του αυτήν πήρε προαγωγή επί ανδραγαθία και έγινε ίλαρχος. Από τον Οκτώβρη του 1942 υπηρέτησε στο Στρατηγείο Ολύμπου του ΕΛΑΣ και ως καπετάνιος του 1/28 συντάγματος. Πρωτοστάτησε στη δημιουργία του ιππικού. Καθοριστική ήταν η συμβολή του στη συντριβή της ιταλικής μεραρχίας Πινερόλο στη μάχη της Πόρτας τον Ιούνιο του 1943. Το 1946 συνελήφθη και πέρασε από στρατοδικείο, οι κατηγορίες σε βάρος του δεν αποδείχτηκαν και αθώθηκε. Το 1948 εντάχθηκε στον ΔΣΕ. Αναδείχτηκε επιτελάρχης της 1ης μεραρχίας. Έζησε ως πολιτικός πρόσφυγας στη Σοβιετική Ένωση, από όπου επαναπατρίστηκε το 1976. Συνέγραψε και εξέδωσε βιβλίο με τις αναμνήσεις του. Με την αναγνώριση της εθνικής αντίστασης αποκαταστάθηκε στις τάξεις των απόστρατων αξιωματικών με τον βαθμό του υποστράτηγου.

Καβαρεντζής Νικολ. Κωνσταντίνος (1897-1922): Γεννήθηκε στη Λάρισα. Υπήρξε αν-

θυπασιιστής πεζικού. Εξαφανίστηκε στη Μικρά Ασία τον Αύγουστο του 1922.

Καββαδίας Κώστας: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από τα Άγραφα. Ανήκε στα ρουμελιώτικα σώματα, τα οποία στρατολογήθηκαν από τον Κωλέττη για την καταδίωξη των ανταρτών. Έλαβε τον βαθμό του χιλίαρχου. Πολέμησε στην Ηλεία εναντίον των δυνάμεων του Ιμπραήμ και σκοτώθηκε στην επιδρομή των Μύλων.

Καββαδίας Λάμπρος: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από τα Άγραφα. Πολέμησε στη Δυτική Ελλάδα υπό τον Καραϊσκάκη. Σκοτώθηκε στη μάχη του Χαϊδαρίου.

Καββαδίας Μήτρος: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από τα Άγραφα, με χαρακτηριστική άγρια όψη. Πολέμησε υπό τον Καραϊσκάκη. Το 1824 πολέμησε στον εμφύλιο στην Πελοπόννησο ως υποχιλίας. Στην πολιορκία της Κορώνης αγωνίστηκε ηρωικά. Τραυματίστηκε στην πολιορκία του Μεσολογγίου και θεραπεύτηκε από τον Μάγερ. Κατατάχθηκε στις χιλιαρχίες επί Καποδίστρια. Παρέμεινε στο σώμα της Οροφυλακής και σκοτώθηκε σε συμπλοκή το 1842.

Καβούκης Γ.: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από τη Σκόπελο, με καταγωγή από τη Ζαγορά. Συμμετείχε στην επανάσταση από τις πρώτες μέρες του αγώνα και σκοτώθηκε στις Θερμοπύλες το 1828.

Καβράκος Χρήστος (1882-1944): Αξιωματικός. Γεννήθηκε στα Τρίκαλα. Κατετάγη στο στράτευμα ως εθελοντής και εξήλθε από τη Σχολή Υπαξιωματικών ως ανθυπολοχαγός πεζικού. Έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς Πολέμους και στη Μικρασιατική Εκστρατεία. Ανήλθε τους βαθμούς της ιεραρχίας και της θέσης ευθύνης και έφθασε μέχρι τη

θέση του υπαρχηγού ΓΕΣ. Κατηγορείται γιατί το 1925, όταν πραγματοποιήθηκε μαχητική αλλά εντελώς ειρηνική διαδήλωση άοπλων αγροτών στα Τρίκαλα για τη διανομή των εκκλησιαστικών κτημάτων, έδωσε εντολή στη στρατιωτική του μονάδα να πυροβολήσει τους διαδηλωτές με αποτέλεσμα να υπάρξουν επτά νεκροί. Το 1932 ανεγέρθηκε μεγαλοπρεπές μνημείο πεσόντων στα Τρίκαλα χάρη στη δική του φροντίδα για τη συγκέντρωση των χρημάτων και τη συμβολή των αξιωματικών και οπλιτών του 5ου συντάγματος. Το 1941 ως στρατιωτικός διοικητής Αθηνών παρέδωσε την Αθήνα στον γερμανικό στρατό κατοχής. Το 1941 με την ιδιότητα του γενικού διευθυντή της Πανελληνίας Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών πραγματοποιούσε παρεμβάσεις στις αγοραπωλησίες των σιτηρών. Αποστρατεύθηκε με τον βαθμό του αντιστράτηγου το 1942. Κατά τα Δεκεμβριανά συνελήφθη από τον ΕΛΑΣ και εκτελέστηκε ως δωσίλογος. Τιμήθηκε με πολλά μετάλλια, δόθηκε το όνομά του στο στρατόπεδο όπου στεγάζεται η Σχολή Υπαξιωματικών Τρικάλων και σε δρόμο των Τρικάλων.

Κάβρας Ζήσης (±1760-1844): Λόγιος και γιατρός από τα Αμπελάκια γνωστός για τη μόρφωσή του στον κύκλο των Ελλήνων λόγιων. Αρχικά φοίτησε στη Σχολή των Αμπελακίων. Αναχώρησε για το Βουκουρέστι, όπου εργάστηκε για έναν χρόνο ως δάσκαλος. Το 1798 συνέχισε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Ιένας, όπου το 1804 αναγορεύτηκε διδάκτορας της ιατρικής. Το διάστημα αυτό μετέφρασε στα ελληνικά το σύγγραμμα με τίτλο «Στοιχεία Αριθμητικής και Αλγεβρας». Τότε φέρεται να μετέφρασε με τον φίλο του Γρηγόριο Κωνσταντά και το γαλλικό έργο του αβά Μιλιότ «Στοιχεία Γενικής Ιστορίας». Στον Κάβρα αποδίδεται επίσης η μετάφραση του γερμανικού συγ-

γράμματος «Φυσική Δημώδης εις παύσιν της δεισιδαιμονίας». Συμμετείχε στην προσπάθεια δημιουργίας σχολής στις Μηλίες. Επέστρεψε στον ελλαδικό χώρο και άσκησε το επάγγελμα του γιατρού σε πόλεις της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Φέρεται να διατέλεσε γιατρός, μεταξύ άλλων, και της οικογένειας του Βελή πασά. Εικάζεται ότι πέθανε στην Υπάτη πιθανότατα το 1844. Το μεταφραστικό έργο του Κάβρα, καθώς και η γενικότερη δράση του, καταδεικνύουν το έντονο ενδιαφέρον του για την πνευματική πρόοδο, όπως αυτή συντελείται με τη διάδοση των επιστημονικών ιδεών στον ελλαδικό χώρο. Την πρακτική αυτή φαίνεται να θεωρεί ως το μόνο μέσο για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων.

Κάγιας Γ. Κωνσταντίνος: Έφεδρος ανθυπίαρχος από την Τσαγκαράδα. Σκοτώθηκε κατά τη γερμανική εισβολή στη θέση Δοβά Τεπέ Κρουσίων στις 8 Απριλίου 1941.

Καγόνης Δαν. Πανταζής: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821. Καταγόταν από οικογένεια αγροτών του Τυρνάβου. Την περίοδο 1825-1828 πολέμησε ενταγμένος στα σώματα των Χριστόδουλου Χατζηπέτρου και Ν. Στουρνάρη. Συμμετείχε στην πολιορκία του Μεσολογγίου. Μετά την έξοδο ακολούθησε τον Γ. Καραϊσκάκη και πολέμησε στην Αράχοβα, στο Δίστομο και στο Φάληρο. Συμμετείχε σε μάχες στην Αθήνα και την Πέτρα. Το 1843-44 φαίνεται εγκατεστημένος στην Αθήνα.

Καδρής-Μεχμέτ Μπέης: Διορισμένος δήμαρχος Τρικάλων την περίοδο 1881-1883. Το πλήρες ονοματεπώνυμό του ήταν Χατζή Μουχουεντίν Μπέης Καχριμάν Μπέη. Προσέφερε πολλές θετικές υπηρεσίες στους συμπατριώτες του χριστιανούς και μουσουλμάνους και προ του 1881 και ιδίως μετά την εισβολή των Οθωμανών το 1897.

Καζαβέρνης: Κλεφταρματολός από τα Χάσια.

Έλαβε ενεργό μέρος στο κίνημα του 1807. Συνεργάστηκε με τον Νικοτσάρα. Μετά την αποτυχία του κινήματος μετακινήθηκε στη Σκόπελο και συνέχισε τη δράση του ως πειρατής. Το 1811 σκοτώθηκε στα Χάσια μετά από ενέδρα. Η δημοτική ποίηση ύμνησε την παλικαριά του.

Καζάζης Μιχάλης (1850-1938): Γεννήθηκε στον Μόλυβο της Λέσβου. Τελείωσε το Γυμνάσιο της Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης και μετανάστευσε στην Αμερική, όπου σπούδασε μηχανολογία στη Μασαχουσέτη. Επέστρεψε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στον Βόλο, όπου από κοινού με τον Κωνσταντίνο Γκλαβάνη ίδρυσαν το μηχανουργείο Γκλαβάνη – Καζάζη. Αρχικά ξεκίνησαν με την κατασκευή μηχανημάτων για ελαιοτριβεία και μύλους. Αργότερα επεκτάθηκαν στα γεωργικά εργαλεία και τις μηχανές. Δημιούργησαν τρία εργοστάσια τα οποία γνώρισαν περίοδο ακμής από το 1895 έως το 1915.

Καζάκης Αστ. Δημήτριος (1884-1946): Δικηγόρος και πολιτικός της Λάρισας. Γεννήθηκε και μαθήτευσε στην Τσαριτσάνη. Εργάστηκε ως δάσκαλος ενώ παράλληλα συνέχιζε τις σπουδές του στα νομικά. Εκλέχτηκε βουλευτής Λάρισας στις εκλογές του 1915 με το Κόμμα Εθνικοφρόνων του Δημητρίου Γούναρη. Το 1917 εξορίστηκε αρχικά στη Θεσσαλονίκη και μετά στη Λέσβο. Επανεξελέγη επανειλημμένα ως βουλευτής του Λαϊκού Κόμματος το 1920, το 1926, το 1935 και το 1946 – ενώ το 1932 εξελέγη γερουσιαστής με το ίδιο κόμμα.

Καζάκος Βασίλειος (1910-1996): Μικρασιάτης ζωγράφος. Μετά το 1932 έζησε και δημιούργησε στον Βόλο και το Βελεστίνο. Ασχολήθηκε κυρίως με αγιογραφίες και προσωπογραφίες. Ένα από τα καλύτερα τοπία του βρίσκεται σήμερα στην αίθουσα της Λέσχης Βόλου. Το 1953 έγινε η πρώτη του έκθεση στο Τουριστικό Περίπτερο Βό-

λου. Ακολούθησαν εκθέσεις στη Λάρισα το 1956 και στον Βόλο το 1959. Έργα του βρίσκονται, μεταξύ των άλλων, και στο Μουσείο Κατσίγρα στη Λάρισα. Αγιογράφησε και δημιούργησε ψηφιδωτά και φορητές εικόνες στον ναό του Αγίου Βασιλείου Βόλου, στον ναό των Αγίων Αναργύρων Βόλου, στον ναό του Αγίου Μηνά και στον ναό του Αγίου Κωνσταντίνου στην περιοχή του Βελεστίνου, καθώς και στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στη Σούρπη του Αλμυρού.

Καζαμπάκας Αθανάσιος (1853-1892): Μεγαλοκτηματίας και πολιτικός. Γεννήθηκε στη Βέροια. Απέκτησε μεγάλη περιουσία στην Καρδίτσα. Εκλέχτηκε βουλευτής Καρδίτσας για πρώτη φορά το 1884. Επανεκλέχτηκε βουλευτής Καρδίτσας το 1885 και βουλευτής της ευρείας περιφέρειας Τρικάλων το 1887. Εκλέχτηκε ξανά βουλευτής Καρδίτσας στις 3 Μαΐου 1892 και αναδείχτηκε αντιπρόεδρος της Βουλής, αλλά πέθανε στις 25 Ιουνίου 1892. Άφησε κληροδότημα του οποίου τη διαχείριση εποπτεύει η Περιφερειακή Διοίκηση Θεσσαλίας.

Καζαμπάκας Ιωάννης: Εκλέχτηκε βουλευτής Καρδίτσας το 1892 σε αντικατάσταση του Αθανασίου Καζαμπάκα. Επανεκλέχτηκε το 1895, το 1899 και το 1902 με το κόμμα του Δεληγιάννη.

Καζάνας Μαργ. Γάκης: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από τον Ασπροπόταμο. Εντάχθηκε στο σώμα του Χρ. Χατζηπέτρου από την αρχή της επανάστασης και πολέμησε ως μπουλουξής επικεφαλής 5-6 ανδρών. Πολέμησε στη μάχη της Πέτρας, στην Κρύα Βρύση στο Νεόκαστρο και στο Μεσολόγγι. Σκοτώθηκε το 1826 μαχόμενος ηρωικά στην Κλείσοβα.

Καζάνης Βασ. Γεώργιος ή Βασιλακογιώργος: Γιος του Κρητικού οπλαρχηγού της επανάστασης του 1821 Βασιλείου Καζάνη. Σε νεαρή ηλικία συμμετείχε σε πολλές πο-

λεμικές επιχειρήσεις. Το 1828 εκλέχτηκε οπλαρχηγός Λασιθίου και διατήρησε την ιδιότητα αυτήν έως το τέλος της επανάστασης του 1821. Αργότερα έλαβε μέρος και στην Κρητική Επανάσταση καθώς και στην επανάσταση της Θεσσαλίας το 1854 και έπεσε στη μάχη της Καλαμπάκας.

Καζαντζής Ευριπίδης (1886-1922): Γεννήθηκε στα Τρίκαλα, υπήρξε υπομηχανικός και πήρε μέρος στις εκστρατείες 1912-13 και 1919-22. Εξαφανίστηκε στη Μικρά Ασία τον Αύγουστο του 1922.

Καζαντζής Ιωάννης Κωνσταντίνος (1889-1922): Γεννήθηκε στη Λάρισα, υπήρξε γιατρός και πήρε μέρος στις εκστρατείες 1912-13 και 1919-22. Εξαφανίστηκε στη Μικρά Ασία τον Αύγουστο του 1922.

Καζής Φώτιος (1872-1922): Γεννήθηκε στο Σμόκοβο, υπήρξε ταγματάρχης πεζικού και πήρε μέρος στις εκστρατείες 1897, 1912-13 και 1919-22. Εξαφανίστηκε στη Μικρά Ασία τον Αύγουστο του 1922.

Καζνέσης Ζάχος: Υπηρέτησε τον Αλή πασά, έλαβε μέρος στις συγκρούσεις του κινήματος του Παπα-Θύμιου Βλαχάβα το 1807 και στη συνέχεια κατέφυγε στα βουνά ως κλέφτης.

Καζούρης Ιωάννης (1887-1921): Γεννήθηκε στο Αρμένιο Λάρισας. Υπήρξε λοχαγός πεζικού. Πήρε μέρος στις πολεμικές εκστρατείες 1912-13 και 1919-22. Σκοτώθηκε στο Καλί-γκιολ της Μικράς Ασίας στις 12 Αυγούστου του 1921.

Καθάριος Γεώργιος: Εκλέχτηκε βουλευτής Τρικάλων στη Β' αναθεωρητική Βουλή του 1910.

Κάιβας Ηλ. Ιωάννης (1910-1943): Υπολοχαγός και δάσκαλος από την Ελασσόνα. Κατά την κατοχή συνελήφθη αιχμάλωτος, και τον Ιανουάριο του 1943 πνίγηκε, όταν μαζί με άλλους αιχμαλώτους, στάλθηκε στην Ιταλία και το πλοίο που τους μετέφερε torπιλίστηκε από συμμαχικό.

Καϊμπαλής Μιλτιάδης: Γεννήθηκε το 1869 στη Μακρινίτσα Βόλου, υπήρξε υποστράτηγος και πήρε μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις το 1897, το 1912-13 και το 1919-22. Διατέλεσε διοικητής συντάγματος, μεραρχίας και σώματος στρατού.

Καϊρης Θεόφιλος (1784-1853): Κορυφαίος διαφωτιστής, φιλόσοφος, αγωνιστής της επανάστασης του 1821, δάσκαλος του Γένους και πολιτικός. Γεννήθηκε στην Άνδρο από επιφανή οικογένεια. Σπούδασε στις Κυδωνιές, χειροτονήθηκε ιερομόναχος και συνέχισε σπουδές στην Ευρώπη. Επέστρεψε στις Κυδωνιές, όπου δίδαξε και ίδρυσε τυπογραφείο. Το 1819 οργανώθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Μετά την καταστροφή των Κυδωνιών στις 2 Ιουνίου 1821 από τους Οθωμανούς, μαζί με εκατό μαθητές του, ταξίδεψε στα Ψαρά και προέτρεψε τους κατοίκους να ξεσηκωθούν. Ύψωσε πρώτος την επαναστατική σημαία στην Άνδρο. Τον Μάρτιο του 1822 συμμετείχε στην εκστρατεία του Ολύμπου υπό τον Γρηγόριο Σάλλα. Στην εκστρατεία αυτή δέχθηκε τρία τραύματα. Συνέχισε τη δράση του με αυταπάρνηση, αίσθηση φιλαλληλίας και πάθος. Τήρησε αγέρωχη στάση και απέναντι στη βαυαρική δυναστεία και απέναντι στην επίσημη εκκλησία, η οποία τον κατηγόρησε για ίδρυση νέου δόγματος με αποτέλεσμα να καταδικαστεί από εκκλησιαστικό δικαστήριο, να εξοριστεί, να φυλακιστεί, να πεθάνει υπό άθλιες συνθήκες και το πτώμα του να βεβηλωθεί.

Καισάριος Δαπόντες (1707/13-1784/9): Μοναχός και λόγιος που γεννήθηκε στη Σκόπελο. Το κοσμικό του όνομα ήταν Κωνσταντίνος και ήταν γόνος επιφανούς οικογένειας. Τα πρώτα γράμματα τα δίδάχτηκε στη Σκόπελο κοντά στον όσιο Ιερόθεο τον Ιβηρίτη. Συνέχισε τις σπουδές του στην ηγεμονική Ακαδημία της Βλαχίας. Εκεί γνώρισε τον πρώτο γραμματέα του Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, τον Ζα-

γοριανό Κωνσταντίνο Ξυπόλυτο, ο οποίος τον προώθησε στη θέση του δεύτερου γραμματέα της ηγεμονικής Αυλής. Αργότερα έγινε γραμματέας του Ιωάννη Μαυροκορδάτου, ηγεμόνα του Ιασίου. Το 1746 έφερε το αξίωμα του μεγάλου καμινάρη, δηλαδή του υπεύθυνου για τη συλλογή των φόρων των οινοπνευματωδών και του καπνού. Ήλθε σε ρήξη με τον άρχοντα και φυλακίστηκε στην Κωνσταντινούπολη. Παρέμεινε ενάμιση χρόνο φυλακισμένος. Στη συνέχεια αποσύρθηκε στο μοναστήρι Αγίας Τριάδας της Χάλκης. Δεν δέχτηκε ιερατικό αξίωμα, και ύστερα από πρόταση του πατριάρχη Αντιόχειας, παντρεύτηκε το 1749. Απέκτησε μια κόρη. Δυο χρόνια αργότερα έχασε τη γυναίκα του και την κόρη του. Απελπισμένος, βρήκε καταφύγιο στο ερημονήσι Πιπέρι των Βορείων Σποράδων, όπου και χειροτονήθηκε καλόγερος στο μοναστήρι της Ζωοδόχου Πηγής, παίρνοντας το όνομα Καισάριος. Στη συνέχεια επέστρεψε στη Σκόπελο και αργότερα, ταξίδεψε στο Άγιο Όρος για προσκύνημα. Σε επιγραφή του 1761 αναφέρεται ως κτήτορας του ναού του αγίου Ταξιάρχη στο Βάτο Σκοπέλου. Μετά από ζητεία στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, μετακινήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και περιόδευσε στην Εύβοια, τη Σκόπελο και σε άλλα νησιά του Αιγαίου. Μετά από οκτώ χρόνια, το 1765, επανήλθε στο Άγιο Όρος. Δεν στέριωσε εκεί και επέστρεψε στη Σκόπελο, αλλά σε πέντε έξι χρόνια γύρισε ξανά στο Όρος. Η πολυκύμαντη ζωή του Δαπόντε συνοδεύεται από ένα εκπληκτικά πληθωρικό, ποικίλο και ενδιαφέρον συγγραφικό έργο. Τα έργα του διαπνέονται από ηθικοδιδασκικές προθέσεις και αριθμούν πολλές χιλιάδες δεκαπεντασύλλαβους στίχους, με περιεχόμενο θρησκευτικό, χρονογραφικό ή αυτοβιογραφικό. Ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες στιχουργούς και χρονογράφους του δέκατου όγδοου αιώνα και θεωρεί-

ται μια από τις πιο αξιόπιστες και λεπτομερείς ιστορικές πηγές της εποχής του.

Κακαγιάννης Στ. Γεώργιος: Δικηγόρος και πολιτικός. Γεννήθηκε το 1894. Εκλέχτηκε βουλευτής της ευρείας περιφέρειας Λάρισας το 1950 με το Εθνικό κόμμα του Ναπολέοντα Ζέρβα. Το 1951 και το 1952 επανεκλέχτηκε με τον Εθνικό Συναγερμό του Αλ. Παπάγου. Το 1956, το 1958 και το 1961 εκλέχτηκε με την ΕΡΕ του Κ. Καραμανλή.

Κακαράντζας Βασίλειος: Υπάλληλος της Τράπεζας της Ελλάδος από τη Δρακότρυπα Καρδίτσας. Κατά τη γερμανοϊταλική κατοχή συνελήφθη για την αντιστασιακή του δράση και βρήκε τον θάνατο σε στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Αυστρία.

Κακκάβας Φ. Γεώργιος: Διδάκτωρ φιλοσοφίας από το Μουζάκι της Καρδίτσας με συγγραφικό και ποιητικό έργο. Στα ποιήματά του ακολουθεί την τεχνοτροπία της δημοτικής ποίησης.

Κακκάλης-Βατάλκος Ιερόθεος: βλ. Ιερόθεος Κακκάλης-Βατάλκος.

Κάκκαλος Χρήστος (1879-1976): Κυνηγός αγριοκάτσικων από το Λιτόχωρο Πιερίας. Το 1913 συνόδευσε στην ανάβαση στην ψηλότερη κορυφή του Ολύμπου, στον Μύτικα, δύο Ελβετούς περιηγητές, τον φωτογράφο Φρεντ Μπουασονά και τον συγγραφέα Ντανιέλ Μποντ-Μποβί, και έγινε ο πρώτος που κατέκτησε την απάτητη ως τότε κορυφή.

Κάκουρης Ιωάννης: Συμμετείχε στο επαναστατικό κίνημα του 1854 και τραυματίστηκε θανάσιμα στη μάχη κατάληψης του Πλατάνου και της συνεχόμενης επίθεσης των ελληνικών στρατευμάτων μέχρι τον Αλμυρό.

Καλαμάτας Δημήτριος (1891-1921): Γεννήθηκε στην Πολυθέα Καλαμπάκας το 1891, υπήρξε λοχαγός πεζικού και πήρε μέρος στον ελληνοτουρκικό πόλεμο 1919-22. Σκοτώθηκε στη Μικρασιατική Εκστρατεία στις 3 Ιουλίου του 1921.

Καλαμίδας Απόστολος: Πρωτότοκος γιος του αγωνιστή της επανάστασης του 1821 Δημήτριου Καλαμίδα από τη Μιτζέλα. Ακολούθησε το σώμα του πατέρα του και, όταν αυτός σκοτώθηκε στη μάχη της Αταλάντης, τον διαδέχτηκε στην αρχηγία των διακοσίων περίπου πολεμιστών. Μαζί με τα αδέρφια του, πρωταγωνίστησε στην εξόντωση του σώματος του πασά Νούρκα Σέβρανη κοντά στο Τρίκερι και πήραν ως λάφυρο δύο σημαίες, όπλα και το σπαθί του.

Καλαμίδας Γεώργιος (1870-1928): Απόγονος του αγωνιστή της επανάστασης του 1821 Δημήτριου Καλαμίδα από τη Μιτζέλα. Γεννήθηκε στη Νέα Μιτζέλα – Αμαλιάπολη του Αλμυρού. Ακολούθησε σταδιοδρομία αξιωματικού του πολεμικού ναυτικού και έφθασε μέχρι τον βαθμό του υποναυάρχου. Το 1921-22 υπηρέτησε ως αρχηγός του στόλου Β'. Αναδείχτηκε πληρεξούσιος της επαρχίας Σκοπέλου στη Βουλή, η οποία προέκυψε από τις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920. Εκλέχτηκε με το Λαϊκό Κόμμα. Η ανωτέρω Βουλή αναγορεύθηκε σε Εθνοσυνέλευση, αλλά δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει το έργο της γιατί καταργήθηκε από το κίνημα του 1922. Τιμήθηκε με παράσημα.

Καλαμίδας Γώγος: Γιος του αγωνιστή της επανάστασης του 1821 Δημήτριου Καλαμίδα από τη Μιτζέλα. Ακολούθησε το σώμα του πατέρα του. Μαζί με τα αδέρφια του, πρωταγωνίστησε στην εξόντωση του σώματος του Νούρκα Σέβρανη κοντά στο Τρίκερι και πήραν ως λάφυρο δύο σημαίες, όπλα και το σπαθί του. Το 1829 ήταν εγκατεστημένος στη Σκόπελο.

Καλαμίδας Δημήτριος: Φιλικός και αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από την παλιά Μιτζέλα. Όπως και ο αδελφός του, παρουσίασε πολυποίκιλη δράση. Συμμετείχε στην επανάσταση, μαζί με τους γιους του Γώγο, Αλέξιο και Απόστολο, ηγούμενος και

ομάδας κατοίκων της Μιτζέλας. Έλαβε μέρος στην πολιορκία του Βόλου το 1821 και σε μάχες στη Γατζέα του Πηλίου και στο Τρίκερι το 1823 αλλά και το 1827. Μετά την αποτυχία της πολιορκίας του κάστρου του Βόλου συμμετείχε με το σώμα του στις μάχες στη Χαλκιδική. Εντάχθηκε με την ομάδα του στο σώμα του Καρατάσιου. Το 1825 πολέμησε κατά του Ιμπραήμ στη Σχοινόλακα της Πύλου και λόγω της θριαμβευτικής δράσης του έλαβε τον βαθμό του αντιστράτηγου. Έπεσε το 1826 στη μάχη της Αταλάντης πολεμώντας εναντίον των στρατευμάτων του Μουσταμπεη. Αρχικά τραυματίστηκε και μην μπορώντας να ακολουθήσει τις κινήσεις των υπολοίπων έμεινε να καλύψει τα νώτα τους και σκοτώθηκε πολεμώντας. Το σώμα του διαμελίστηκε και σκορπίστηκε. Οι απόγονοί του είχαν σημαντική προσφορά και στα απελευθερωτικά κινήματα της Θεσσαλίας.

Καλαμίδας Κυριαζής: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από την παλιά Μιτζέλα του Πηλίου. Το 1829 βρισκόταν εγκατεστημένος στη Σκόπελο.

Καλαμίδας Κώνστας: Το 1862 εκλέχτηκε από τους Θεσσαλούς κατοίκους των χωριών της Σπερχειάδας, της Υπάτης και της Μακρακώμης να τους εκπροσωπήσει στην Εθνοσυνέλευση του 1862.

Καλαμπάκας Ηρακλής (1865-1901): Γεννήθηκε στην Καλαμπάκα. Εκλέχτηκε βουλευτής Καλαμπάκας το 1892 και το 1899.

Καλαντζής Κώστας: βλ. Θεσσαλός Κώστας.

Καλαρύτης Αθ. Δημήτριος: Αγιογράφος κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας από το χωριό Καλαρρύτες των Ιωαννίνων. Το 1774 ζωγράφισε τις εικόνες και το 1788 εικονογράφησε το τέμπλο του Αγίου Γεωργίου στον Κλεινοβό Καλαμπάκας.

Καλατζής Αντ. Θανάσης: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821 από τον Άνω Βόλο. Σε

ηλικία 17 ετών συμμετείχε στην επανάσταση στο Πήλιο και συνέχισε στη νότιο Ελλάδα.

Καλατζής ή Λίλης Γ. Θεόδωρος (1897-1943):

Υποσμηναγός από τον Πλάτανο του Αλμυρού. Κατά τη διάρκεια του πολέμου 1940-41 υπηρέτησε στην αεροπορική βάση της Λάρισας με τον βαθμό του ανθυποσμηναγού. Κατά την κατοχή συνελήφθη αιχμάλωτος και τον Ιανουάριο του 1943 πνίγηκε, όταν στάλθηκε στην Ιταλία και το πλοίο που τους μετέφερε torpilίστηκε από συμμαχικό.

Καλατζής Ιωάννης: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από την περιοχή του Ασπροποτάμου.

Καλαφάτης Βασίλειος: Συμμετείχε στο επαναστατικό κίνημα στη Θεσσαλία κατά το 1867. Το σώμα του οποίου ηγούνταν, μαζί με τους Κωνσταντίνο Καραστάθη και Ευάγγελο Κατσιούλα, αποτελούνταν από τριάντα εννέα άνδρες και πολέμησε στην πολιορκία της μονής της Ρεντίνας από πολυπληθείς οθωμανικές δυνάμεις. Αφού αντέταξε σκληρή άμυνα για δύο ημέρες, η ομάδα του Καλαφάτη επιχείρησε ηρωική έξοδο, κατά την οποία σκοτώθηκαν δεκαεννέα άντρες, μεταξύ αυτών και ο ίδιος.

Καλαφάτης Κωνσταντίνος: Καταγόταν από τη Ζαγορά, και το 1887 τυπώθηκε στη Βιέννη με χρηματοδότησή του βιβλίο θεολογικού περιεχομένου.

Καλδάρας ή Καρδάρας Απόστολος (1922-1990): Γεννήθηκε στα Τρίκαλα και εξελίχθηκε σε έναν από τους πιο αξιόλογους μουσικοσυνθέτες και στιχουργούς του ρεμπέτικου και του λαϊκού τραγουδιού. Άρχισε τις ηχογραφήσεις το 1946. Το 1947 ηχογράφησε την πρώτη και μεγαλύτερη επιτυχία του «Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι». Συνεργάστηκε με τους μεγαλύτερους ερμηνευτές.

Καλδής Γεώργιος: βλ. Καπετάν Κέδρος.

Καλλέργης Κων. Λέων (1896-1982): Γιος του καταγόμενου από τη γνωστή οικογένεια

Καλλέργη της Κρήτης και γιατρού της Αγιάς Κωνσταντίνου Καλλέργη και της Χαρίκλειας Δάλλα, αδελφής του πολιτικού της Αγιάς Μιλτιάδη Δάλλα. Σπούδασε ιατρική στην Αθήνα και υπηρέτησε στη Μικρασιατική Εκστρατεία ως έφεδρος αξιωματικός. Εργάστηκε ως γιατρός στην Αγιά και το 1933 εκλέχτηκε πρόεδρος της κοινότητας Αγιάς. Κατά την περίοδο της κατοχής εντάχθηκε στην εθνική αντίσταση. Συνελήφθη αιχμάλωτος και οδηγήθηκε στην Πάτρα με σκοπό να μεταφερθεί στην Ιταλία. Λόγω ενός τυχαίου γεγονότος δεν επιβιάστηκε στο πλοίο που θα μετέφερε αιχμαλώτους στην Ιταλία και γλίτωσε από βέβαιο θάνατο, γιατί το πλοίο torpilίστηκε και βυθίστηκε. Το 1944 εκλέχθηκε εθνοσύμβουλος Θεσσαλίας της περιοχής Αγιάς και συμμετείχε στο Συμβούλιο των Κορυσχάδων. Μετά την κατοχή συνέχισε να εργάζεται ως γιατρός στην Αγιά. Λόγω της αφιλοκέρδειάς του δεν απέκτησε μεγάλη περιουσία. Πραγματοποίησε δωρεά οικοπέδου του στο γηροκομείο της Αγιάς.

Καλλίνικος: Επίσκοπος Λυκοστομίου και Πλαταμώνος περί το 1674.

Καλλίνικος: Μητροπολίτης. Καταγόταν από την Σελίτσανη – Ανατολή της Αγιάς. Εκλέχτηκε επίσκοπος Περιστεράς το 1807 και παρέμεινε ως βοηθός του μητροπολίτη Λάρισας. Περί το 1823-1824 εκλέχτηκε μητροπολίτης Δημητριάδος. Παραιτήθηκε το 1827 και πέθανε το 1828.

Καλλίνικος (1881-1957): Μητροπολίτης Ελασσόνας. Γεννήθηκε στο Μαρμάρι Κωνσταντινουπόλεως. Το κοσμικό του όνομα ήταν Τιμολέων Λαμπρινίδης. Έλαβε την εγκύκλια μόρφωση στη Μεγάλη του Γένους Σχολή και έπειτα φοίτησε στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Αποφοιτώντας το 1906 χειροτονήθηκε διάκονος και τον Απρίλιο του 1914 πρεσβύτερος. Εκλέχτηκε μητροπολίτης Κρήνης (1918) και στη συνέχεια μετατέ-

θηκε στη μητρόπολη Μυριοφύτου και Περιστάσεως (1923). Ερχόμενος στην Ελλάδα υπηρέτησε ως αρχιεπισκοπικός επίτροπος στον Πειραιά. Κατά την περίοδο 1924-1955 διατέλεσε μητροπολίτης Ελασσόνας. Επί αρχιερατείας του είχε κατασκευαστεί το παλιό κτίριο της μητροπόλεως Ελασσόνας.

Καλλίνικος Α΄: Επίσκοπος Δημητριάδος, από το 1688 μέχρι, τουλάχιστον, το 1690.

Καλλίνικος Β΄ (1630-1702): Οικουμενικός Πατριάρχης. Καταγόταν, κατά την επικρατέστερη άποψη, από την Καστανιά των Αγράφων και διατέλεσε μαθητής του Ευγένιου Γιαννούλη του Αιτωλού. Αποκαλούνταν Ακαρνάν ή Πούλος. Διατέλεσε μητροπολίτης Προύσας την περίοδο 1672-1688 και στη συνέχεια εκλέχτηκε πατριάρχης Κωνσταντινούπολεως. Παρέμεινε όμως για λίγους μήνες στον πατριαρχικό θρόνο, καθώς ο αποπεμφθείς από τον ίδιο μητροπολίτης Αδριανουπόλεως Νεόφυτος κατόρθωσε να τον ανατρέψει στις 27 Νοεμβρίου 1688 και να γίνει εκείνος πατριάρχης ως Νεόφυτος Δ΄. Επανεκλέχτηκε το Μάρτιο ή Απρίλιο του επομένου έτους (1689) και πατριάρχευσε μέχρι το 1693, οπότε εκθρονίστηκε με ενέργειες του ηγεμόνα της Βλαχίας Κωνσταντίνου Μπρανκοβάνου, ο οποίος επέβαλε στον θρόνο τον προστατευόμενό του, πρώην πατριάρχη Διονύσιο Δ΄. Σύντομα επανεκλέχτηκε για τρίτη φορά και πατριάρχευσε από το 1694 μέχρι τον θάνατό του, στις 8 Αυγούστου του 1702, οπότε τον διαδέχθηκε ο Γαβριήλ Γ΄. Υπήρξε δραστήριος πατριάρχης. Αναδιοργάνωσε την Πατριαρχική Σχολή, επέδειξε γενικότερο ενδιαφέρον για την παιδεία, αλλά και έντονα αντιλατινική στάση. Ενταφιάστηκε στη μονή Καμαριώτισσας στη Χάλκη.

Καλλίνικος Δ΄ (1710/13-1791/12): Οικουμενικός Πατριάρχης για μικρή χρονική περίοδο το 1757. Αποκαλούνταν Ζαγοραίος. Από κάποιους θεωρείται ως Καλλίνικος Γ΄ και όχι

Καλλίνικος Δ΄ αφού δεν συναριθμούν στους πατριάρχες τον Καλλίνικο Γ΄ που πέθανε πριν ενθρονιστεί. Γεννήθηκε στη Ζαγορά του Πηλίου και το κοσμικό του όνομα ήταν Κωνσταντίνος Μαυρίκιος. Αφού μαθήτευσε στη Σχολή της Ζαγοράς, σε ηλικία δεκαπέντε ετών αναχώρησε για την Κωνσταντινούπολη, για να συνεχίσει τις σπουδές του. Το 1743, σε ηλικία μόλις τριάντα ετών, χειροτονήθηκε μητροπολίτης Προϊλάβου – Βραΐλας. Το 1748 παραιτήθηκε και επανήλθε στην Κωνσταντινούπολη. Το 1757 εκλέχτηκε και πατριάρχευσε από τις 6 Ιανουαρίου ως τις 27 Ιουλίου του ίδιου χρόνου, οπότε καθαίρεθηκε. Αιτία της καθαίρεσής του ήταν η θέση που υιοθέτησε στην έριδα που είχε ξεσπάσει την εποχή εκείνη για το ζήτημα του αναβαπτισμού των αλλόδοξων χριστιανών. Εξορίστηκε επειδή η αντίπαλη φατρία τον διέβαλε στον σουλτάνο. Το 1762 αποσύρθηκε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, όπου ασχολήθηκε με τη συγγραφή και την ανασυγκρότηση της τοπικής σχολής. Εξέδωσε έργα θεολογικού και ιστορικού χαρακτήρα. Στη βιβλιοθήκη του χωριού του κληροδότησε την προσωπική του βιβλιοθήκη και τα χειρόγρατά του. Με δαπάνη του χτίστηκε στα 1765 η «Βρύση του Δεσπότη», στη Σωτήρα της Ζαγοράς.

Καλλίνικος Τσάρας: Γιος του αρματολού Πάνου Τσάρα και αδελφός του Νικοτσάρα. Το κοσμικό του όνομα ήταν Κώστας. Αρχικά ήταν αρματολός, και προ του 1823 έγινε μοναχός, χωρίς να εγκαταλείψει τις πολεμικές περιπέτειες, καθώς στη διάρκεια της επανάστασης ήταν ενταγμένος στο σώμα του Νικόλαου Στουρνάρη. Το 1825 επανήλθε στον Όλυμπο. Το 1827 όπως και άλλοι αρματολοί διαπραγματεύτηκε και πέτυχε την επιστροφή στο αρματολίκι του. Διέφυγε τη δόλια σφαγή των αρματολών από τον Κιουταχή. Παρέμεινε ως αρματολός μέχρι, τουλάχιστον, το 1835.

Καλλίνος Θεόδωρος: βλ. Αμάρμπης.

Κάλλιστος: Κωδικογράφος. Εργάστηκε στη μονή Δουσίκου το 1574-1575.

Κάλλιστος: Επίσκοπος Φαναρίου σύμφωνα με μια άποψη το 1612. Σύμφωνα με άλλη πηγή εντοπίζεται να αρχιερατεύει το 1609.

Κάλλιστος: Επίσκοπος Δημητριάδος. Η αρχιερατεία του εντοπίζεται κατά προσέγγιση την περίοδο 1630-1639. Υπήρξε ιδρυτής του ναού Επισκοπής στον Άνω Βόλο.

Κάλλιστος: Μητροπολίτης Ελασσόνας. Σύμφωνα με την επικρατέστερη άποψη αρχιεράτευσε την περίοδο 1636-1646. Την αρχιερατεία του διέκοψε η αρχιερατεία του Γερμανού τον Ιούλιο του 1639.

Καλλίφρων ή Ταχτακούλας Δημ. Βασίλειος (1819-1891): Γεννήθηκε στη Κωνσταντινούπολη. Ο πατέρας του ήταν Βολιώτης. Το 1839 τελείωσε τη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Αρχικά εργάστηκε ως δάσκαλος σε ενοριακές σχολές της Κωνσταντινούπολης. Την περίοδο 1848-1891 δίδαξε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Ήταν εκδότης των εφημερίδων «Εκκλησιαστική Επιθεώρησις» και «Ανατολικός Αστήρ».

Καλογερογιάννης: βλ. Τριανταφύλλου Ιωάννης.

Καλόγερος: Κλεφταρματολός του Ολύμπου.

Καλόγηρος Κώστας: Αγωνιστής της επανάστασης του 1821, από την περιοχή του Ασπροποτάμου. Εντάχθηκε στο σώμα του Γρ. Λιακάτα και πληρώθηκε στη μάχη του Ντολμά. Συνέχισε να πολεμά στην πολιορκία του Μεσολογγίου ενταγμένος στο σώμα του Ν. Στουρνάρη. Μετά την έξοδο εντάχθηκε στο σώμα του Χρ. Χατζηπέτρου και συμμετείχε στην εκστρατεία του Γ. Καραϊσκάκη.

Καλογιάννης Βάσος (1920-2007): Γεννήθηκε στη Λάρισα πραγματοποίησε νομικές σπουδές και εργάστηκε ως δημοσιογράφος και διευθυντής εφημερίδων. Μετείχε στην εθνική αντίσταση. Παρουσίασε ιδιαίτερα

εκτεταμένο συγγραφικό έργο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την τοπική ιστορία.

Καλογιάννης Δημήτριος: Αφιέρωσε το 1826 στη Σχολή Τσαριτσάνης 1.500 φιορίνια, τα οποία κατέθεσε για τον σκοπό αυτό στην ελληνική κοινότητα Βιέννης.

Καλογιάννης Γρ. Κωνσταντίνος (1918-2006): Δικηγόρος και πολιτικός. Γεννήθηκε στην Καρδίτσα. Εκλέχτηκε βουλευτής Καρδίτσας με το ψηφοδέλτιο της Νέας Δημοκρατίας το 1974 και το 1977, ενώ το 1981 εκλέχτηκε ευρωβουλευτής με το ψηφοδέλτιο του ίδιου κόμματος.

Καλογιάννης Σταμάτης: Πρόκριτος της Τσαριτσάνης. Σφαγιάστηκε από τους Οθωμανούς στις 24 Μαΐου 1822 σε αντίποινα του επαναστατικού κινήματος στον Όλυμπο.

Καλοδίκης Σπύρος (1908-1947): Γεννήθηκε στους Παξούς και ήταν λιμενεργάτης. Συνελήφθη από τη δικτατορία Μεταξά και κλείστηκε στην Ακροναυπλία. Μεταφέρθηκε ως φυλακισμένος στο Σανατόριο της Πέτρας Ολύμπου και στη συνέχεια στον Αϊ-Στράτη. Το 1940 δραπέτευσε, διέφυγε στην Αθήνα και πρωτοστάτησε στην πρώτη αντικατοχική συγκέντρωση στην πλατεία Ομονοίας. Μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας μετακινήθηκε στον Βόλο και ανέλαβε γραμματέας της περιφερειακής οργάνωσης Μαγνησίας του ΚΚΕ. Μετά τη σύλληψη και φυλάκιση του Αχιλλέα Μπλάνα, ανέλαβε τη θέση του γραμματέα στο γραφείο της Θεσσαλίας του ΚΚΕ, και εγκαταστάθηκε στη Λάρισα όπου και δολοφονήθηκε.

Καλομενόπουλος Νικόστρατος (1865-1952): Γεννήθηκε στη Σύρο ήταν αξιωματικός και διακεκριμένος μακεδονομάχος γνωστός με το ψευδώνυμο καπεταν-Νίδας. Παρουσίασε ιδιαίτερα σημαντικό συγγραφικό έργο. Ασχολήθηκε με τις τοπογραφικές εργασίες της Πελοποννήσου και της Θεσσαλίας, καθώς και με διάφορες μελέτες συγκοινωνιών σε Θεσσαλία και Ήπειρο.

Στα λήμματα του ανά χείρας τόμου παρουσιάζονται πρόσωπα που έχουν ολοκληρώσει τον βιολογικό τους κύκλο, τα οποία είτε γεννήθηκαν στη Θεσσαλία και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ιστορική εξέλιξη είτε εγκαταστάθηκαν ή έδρασαν στη Θεσσαλία και συνέβαλαν στη σημερινή κοινωνική και πολιτισμική ταυτότητά της. Η έρευνα καλύπτει χρονικά την περίοδο από την ολοκλήρωση της κατάκτησης της Θεσσαλίας από τους Οθωμανούς, στις αρχές του δέκατου πέμπτου αιώνα, έως τις μέρες μας. Για τη σύνταξη των λημμάτων αξιοποιήθηκε ποικίλο υλικό, όπως εγκυκλοπαίδειες, άρθρα εφημερίδων και περιοδικών, μονογραφίες και διαδικτυακές πηγές, ενώ πραγματοποιήθηκαν επαφές με συγγενείς για να συλλεχθούν αδημοσίευτες πληροφορίες από δυσπρόσιτες πηγές. Έτσι η θεσσαλική ιστορία αναδεικνύεται μέσα από τη ζωή, το έργο και την προσφορά των πρωταγωνιστών του ιστορικού γίγνεσθαι.

Ύστερα από πολυετή εργασία του,
ο διδάκτωρ Οικονομικής Ιστορίας
Αντώνης Α. Αντωνίου μας προσφέρει
ένα μεγαλόπνοο έργο στο οποίο μας δίνονται
με μεγάλη πληρότητα σημαντικά στοιχεία γνώσης
για την ιστορία της Θεσσαλίας.

ISBN:978-618-03-1189-1

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 81189